

Wetsvoorstel tot wijziging van de Auteurswet en de Wet op de naburige rechten in verband met de implementatie van de Richtlijn (EU) nr. 2019/789 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van voorschriften inzake de uitoefening van auteursrechten en naburige rechten die van toepassing zijn op bepaalde online-uitzendingen van omroeporganisaties en doorgifte van televisie- en radioprogramma's en tot wijziging van Richtlijn 93/83/EEG van de Raad (Implementatiewet Richtlijn online omroepdiensten)

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding en achtergrond

Dit wetsvoorstel strekt tot implementatie van Richtlijn (EU) 2019/789 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van voorschriften inzake de uitoefening van auteursrechten en naburige rechten die van toepassing zijn op bepaalde online-uitzendingen van omroeporganisaties en doorgifte van televisie- en radioprogramma's en tot wijziging van Richtlijn 93/83/EEG van de Raad (PbEU 2019, L 130, hierna: de richtlijn). De uiterste datum waarop de richtlijn in Nederlands recht moet zijn omgezet, is 7 juni 2021.

De richtlijn is onderdeel van de door de Europese Commissie in 2015 gelanceerde strategie voor de digitale interne markt (hierna: de DSM-strategie). De DSM-strategie bestaat uit 16 concrete actiepunten die zijn opgebouwd rond drie kernpijlers, namelijk (i) een betere online toegang tot goederen en diensten voor consumenten en bedrijven in de hele EU, (ii) het creëren van randvoorwaarden die bevorderlijk zijn voor digitale netwerken en diensten en (iii) het tot stand brengen van een Europese digitale economie en samenleving met maximaal groeipotentieel.

Het voorstel voor dit instrument werd, gelijk met het voorstel voor een Richtlijn auteursrechten in de DSM, eind 2016 gepresenteerd. De richtlijn beoogt, samen met een aantal maatregelen uit de Richtlijn auteursrechten in de DSM, de online toegang tot diensten voor consumenten en bedrijven in de EU te verbeteren en is daarmee onderdeel van de eerste pijler.

2. Inhoud van de richtlijn

De richtlijn heeft tot doel te zorgen voor een bredere verspreiding van televisie- en radioprogramma's uit andere lidstaten ten behoeve van gebruikers in de Unie, door het verlenen van licenties te vergemakkelijken, dan wel te verduidelijken. Dit moet bijdragen aan een betere werking van de interne markt. Om de hiervoor genoemde doelstelling te bereiken introduceert de richtlijn de volgende maatregelen:

1. Het oorsprongslidbeginsel voor bepaalde ondersteunende online-omroepdiensten;
2. Verplicht collectief beheer voor doorgifte van radio- en televisieprogramma's;
3. Regeling voor uitzending van radio- en televisieprogramma's via directe injectie.

3. Aard van het instrument

De Europese Commissie publiceerde eind 2016 een voorstel voor een *verordening* voor online omroepdiensten. Gelet op de tijdens de trilog doorgevoerde wijzigingen is echter geoordeeld dat het instrument van een richtlijn geschikter is. De richtlijn voert namelijk wijzigingen door in de definitie van kabeldoorgifte uit de satelliet- en kabel*richtlijn*. Daarnaast sluit het voor de regeling

van de doorgifte anders dan via de kabel aan bij de regeling voor kabeldoorgifte zoals die volgt uit voormelde satelliet- en kabelrichtlijn. Hierbij is het aan de lidstaten om zo nodig te bepalen welke collectieve beheersorganisatie gerechtigd is om de toestemming voor de doorgifte te verlenen. Deze vrijheid voor de lidstaten laat zich beter verenigen met het instrument richtlijn dan met een rechtstreeks werkende verordening. De richtlijn wordt zo lastenluw mogelijk geïmplementeerd.

4. Gevolgen

De richtlijn ziet enkel op het faciliteren van het verlenen van de toestemming voor bestaande openbaarmakingsrechten. De richtlijn kent dus geen nieuwe rechten toe aan rechthebbenden. Het vergemakkelijkt de licentieverlening en verlaagt daarmee de administratieve lastendruk. Het faciliteren krijgt op drie wijzen vorm. Allereerst door te bepalen dat omroeporganisaties voor bepaalde ondersteunende onlinediensten, behoudens andersluidende afspraken met rechthebbenden, kunnen terugvallen op het oorsprongslandbeginsel. Dit beginsel houdt in dat de openbaarmakingen in het kader van de ondersteunende onlinediensten geacht worden enkel plaats te vinden in het land van oorsprong van de omroeporganisatie. Dit beginsel is van toepassing op online diensten die ondersteunend zijn aan radioprogramma's en bepaalde televisieprogramma's. Het land van oorsprong-beginsel bij televisieprogramma's is enkel van toepassing op online ondersteunende diensten bij nieuws- en actualiteitenprogramma's, danwel televisieprogramma's van de omroeporganisatie die volledig door de omroeporganisatie zijn gefinancierd. Voor televisie-uitzendingen van sportevenementen, zoals het Europees Kampioenschap voetbal, geldt het oorsprongslandbeginsel in het geheel niet.

Daarnaast wordt licentieverlening gefaciliteerd door verplicht collectief beheer voor te schrijven voor het verlenen van toestemming voor de doorgifte van radio- of televisieprogramma's door een andere partij dan de omroeporganisatie. Bij doorgifte gaat het om de gelijktijdige, ongewijzigde en integrale doorgifte van een uitzending (ook wel *simulcasting* genoemd). Deze doorgifte betreft een afzonderlijke openbaarmaking waarvoor de hiervoor genoemde andere partij toestemming van de betrokken rechthebbenden behoeft. Bij radio- en televisieprogramma's ziet dit per definitie op een dusdanig groot aantal rechthebbenden dat het toestemmingsvereiste prohibitief kan werken als van iedere rechthebbende afzonderlijk voorafgaande toestemming benodigd is. Door voor te schrijven dat de toestemming enkel via een collectieve beheersorganisatie kan worden verkregen, wordt de licentieverlening vergemakkelijkt. Tevens wordt hiermee voorkomen dat het signaal op zwart kan gaan door een rechthebbende die om hem moverende redenen weigert toestemming te verlenen voor de doorgifte.

De derde wijze waarop de richtlijn het verkrijgen van een licentie faciliteert, is de regeling van de directe injectie. Deze regeling is in de trilogiefase opgenomen in het voorstel op verzoek van het Europees Parlement en maakte derhalve geen onderdeel uit van het oorspronkelijke commissievoorstel. Deze regeling sluit voor een groot deel aan bij het in de Wet auteurscontractenrecht ingevoegde artikel 45d, tweede lid, van de Auteurswet inzake een collectief beheerde vergoeding voor het uitzenden, danwel doen uitzenden. Artikel 45d, tweede lid, is nu beperkt tot de belangrijkste filmmakers: de scenarioschrijver, de hoofdregisseur en via een

schakelbepaling in de Wet de de naburige rechten, de hoofdrolacteur). De regeling in de richtlijn kent geen vergelijkbare inkadering. Alle rechthebbenden, niet alleen de belangrijkste, profiteren van de regeling.

5. Advies en consultatie

Over het richtlijnvoorstel is in 2017 geconsulteerd. Ook over het wetsvoorstel waarmee de richtlijn wordt geïmplementeerd is heeft een internetconsultatie plaatsgevonden. **PM**

6. Transponeringstabel

1.	<i>Transponeringstabel:</i>		
	Artikel, -lid of -onderdeel EU-regeling	Te implementeren in (zo mogelijk artikel + regeling)	Bijzonderheden
	Artikel 1		Afbakening van het onderwerp: implementatie niet nodig.
	Artikel 2	Artikel 12 Aw / artikel 1 Wnr (gewijzigde definitie 'doorgifte via de kabel' en nieuwe definitie 'doorgifte anders dan via de kabel') Artikel 12c Aw / artikel 14a, tweede lid Wnr (directe injectie)	Definitiebepaling
	Artikel 3	Artikel 47c Aw / artikel 32b Wnr	Online diensten van omroeporganisatie
	Artikel 4	Artikel 26a Aw / artikel 14a Wnr	Doorgifte door andere organisatie dan omroeporganisatie
	Artikel 5	Artikel 26a, vierde lid, Aw / artikel 14a, eerste lid Wnr	Doorgifrechten bij omroeporganisatie

	Artikel 6	Artikel 26c Aw /artikel 14a, eerste lid Wnr	Mediationbepaling: geen verdere implementatie nodig. Valt onder bestaand artikel 26c Aw.
	Artikel 7		Regeling ook van toepassing op nationale doorgiften: Van deze kan-bepaling wordt gebruikt gemaakt: via wijziging van Aw en Wnr wordt verzekerd dat zowel op nationale als op een grensoverschrijdende doorgifte hetzelfde juridisch kader geldt.
	Artikel 8	Artikel 12c Aw jo. artikel 26cc Aw / artikel 14a, tweede lid, Wnr	Collectief beheer regeling ook van toepassing bij directe injectie: Van deze kan-bepaling wordt gebruik gemaakt.
	Artikel 9	Artikel 12 Aw/ artikel 1 Wnr	Gewijzigde definitie kabeldoorgifte
	Artikel 10		Implementatie niet nodig: evaluatiebepaling
	Artikel 11	Artikel III	Overgangsbepaling: omgezet via het overgangsrecht in de implementatiewet.
	Artikel 12		Implementatie niet nodig: omzettingbepaling en informatieplicht voor lidstaten.
	Artikel 13		Implementatie niet nodig: inwerkingtredingsbepaling

	Artikel 14		Implementatie niet nodig: adresatenbepaling.
--	------------	--	---

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel I (wijzigingen Auteurswet)

A

Dit onderdeel wijzigt de definitie van 'doorgifte via de kabel' in artikel 12 door te bepalen dat de wijze waarop degene die de doorgifte verzorgt de programmadragende signalen verkrijgt, niet relevant is voor de vraag of er sprake is van kabeldoorgifte. Daarnaast voegt het de definitie van 'doorgifte anders dan via de kabel' toe aan artikel 12 van de Auteurswet. Met betrekking tot de doorgifte door een internettoegangsdienst geldt dat er alleen dan sprake is van een doorgifte in de zin van artikel 12 (en dus van verplicht collectief beheer) als de doorgifte geschiedt in een beheerde omgeving aan daartoe geautoriseerde gebruikers.

B

Dit onderdeel implementeert de regeling van directe injectie in de Auteurswet. Bij directe injectie gaat het om een enkele openbaarmaking waarvoor zowel de omroeporganisatie als degene die de programmadragende signalen overbrengt aan het publiek gezamenlijk verantwoordelijk zijn.

C

Dit onderdeel wijzigt de kabeldoorgifteregeling van artikel 26a van de Auteurswet. De regeling zoals die geldt voor kabeldoorgifte wordt ook van toepassing op de doorgifte anders dan via de kabel. De strekking van de kabeldoorgifte is gewijzigd door de kabeldoorgifte anders te definiëren (zie onderdeel A).

In artikel 26a, derde lid, is de verjaringstermijn verlengd tot vijf jaren (thans drie jaren). Hiermee is de verjaringstermijn gelijk aan de algemene verjaringstermijn voor vorderingen uit overeenkomst.

D

Dit onderdeel bepaalt dat de regeling inzake doorgifte van artikel 26a e.v. van de Auteurswet van overeenkomstige toepassing is op de openbaarmaking via directe injectie als bedoeld in artikel 12c.

E

Dit onderdeel past de regeling van het filmauteurscontractenrecht aan. De introductie van een collectief beheerde vergoeding voor openbaarmaking bij de doorgifte en voor de directe injectie maakt de collectief beheerde vergoeding voor deze openbaarmakingen via artikel 45d, tweede lid, in beginsel overbodig. De openbaarmakingsrechten met betrekking tot doorgifte en directe injectie worden uitgezonderd van het vermoeden van rechtenoverdracht van artikel 45d, eerste lid van de

Auteurswet. Dit maakt het mogelijk dat filmmakers deze rechten overdragen aan een collectieve beheersorganisatie van hun keuze. Filmmakers die deze rechten alsnog schriftelijk overdragen aan een producent behouden, op basis van het tweede lid, een aanspraak op een collectief beheerde proportionele vergoeding met betrekking tot de doorgifte en directe injectie. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat deze vergoeding anders begroot zal worden dan de collectief beheerde vergoeding waar de maker aanspraak op zou kunnen maken via artikel 26a, nu het om dezelfde openbaarmakingshandeling gaat. Op grond van het bestaande vijfde lid van artikel 45d kan zo nodig bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gegeven over de uitoefening van dit recht.

Met de aanpassing van het derde en vierde lid van artikel 45d wordt de terminologie in overeenstemming gebracht met de terminologie van de Wet toezicht cbo's ('rechtspersonen die ingevolge hun statuten ten doel stellen de belangen van rechthebbenden met betrekking tot de genoemde belangen te behartigen' wordt vervangen door 'collectieve beheersorganisaties als bedoeld in artikel 1, onderdeel c van de Wet toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten'. Door het vierde lid van artikel 26a in artikel 45d, vierde lid, van overeenkomstige toepassing te verklaren op de doorgifte langs andere weg en de directe injectie wordt verduidelijkt dat, evenals nu al geldt bij de kabeldoorgifte, het verplicht collectief beheer niet van toepassing is op de vergoeding voor deze rechten met betrekking tot de eigen uitzendingen van omroeporganisaties.

F

Dit onderdeel bakent het toepassingsbereik af van het oorsprongslandbeginsel op ondersteunende online-diensten van een omroeporganisatie. Daarnaast gaat het in op de regeling van de vergoeding die de omroeporganisatie voor de openbaarmaking waarbij het oorsprongslandbeginsel is toegepast, verschuldigd is. Met ondersteunende onlinediensten van een omroeporganisatie wordt bedoeld op de diensten die een duidelijke en ondergeschikte relatie hebben ten opzichte van de uitzendingen van de omroeporganisaties. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld de lineaire online doorgifte van een uitzending of de catch-up dienst van een door de omroeporganisatie uitgezonden programma. Daarnaast kan het ook zien op online diensten die toegang verlenen tot extra materiaal dat de radio- of televisieprogramma's verrijkt of op andere wijze uitbreidt, bijvoorbeeld door middel van previews, beoordelingen van of aanvullingen op de inhoud van een programma. Het verlenen van toegang tot individuele werken of beschermde materialen die in een televisieprogramma zijn opgenomen valt buiten het toepassingsbereik.

Artikel II (Wijzigingen Wet op de naburige rechten)

A

Dit onderdeel voert de gewijzigde definitie van doorgifte via de kabel en de nieuwe definitie van doorgifte anders dan via de kabel door in de Wet op de naburige rechten. De term heruitzenden wordt vervangen door doorgeven via de kabel. Dit maakt dat het begrippenkader beter aansluit bij

het begrippenkader uit de Auteurswet. Voor een nadere toelichting op deze definities wordt verwezen naar de toelichting bij artikel I, onderdeel A.

B

De wijzigingen van dit onderdeel vloeien voort uit het vervangen van het begrip 'heruitzenden' door 'doorgifte via de kabel' en 'doorgifte anders dan via de kabel'.

C

Dit onderdeel wijzigt artikel 4 in die zin dat het tweede lid dat bij de Wet Auteurscontractenrecht is ingevoerd en dat regelt dat de uitvoerende kunstenaar die een hoofdrol vervult in een filmwerk aanspraak kan maken op een aanvullende proportionele billijke vergoeding als bedoeld in artikel 45d, lid 2, blijft gelden voor de mededeling aan het publiek, anders dan on demand. Alle filmmakers kunnen aanspraak maken op een vergoeding voor de doorgifte via de kabel en langs andere weg. Zie voor een nadere toelichting de toelichting bij artikel I, onderdeel E.

D, E, F en G

De wijzigingen van deze onderdelen vloeien voort uit het vervangen van het begrip 'heruitzenden' door 'doorgifte via de kabel' en 'doorgifte anders dan via de kabel'.

H en I

Dit onderdeel wijzigt allereerst artikel 14a van de Wet op de naburige rechten door de regeling inzake kabeldoorgifte uit de Auteurswet van overeenkomstige toepassing te verklaren. Dit maakt dat de artikelen 14b, 14c en 14d kunnen vervallen.

De tweede wijziging ziet op het opnemen van de definitie van directe injectie in de Wet op de naburige rechten. Op deze openbaarmaking worden de bepalingen inzake verplicht collectief beheer bij doorgifte uit de Auteurswet van overeenkomstige toepassing verklaard. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel I, onderdeel C.

J

Dit onderdeel regelt het toepassingsbereik van het oorsprongslandbeginsel. Artikel 47c, tweede lid, Auteurswet wordt van overeenkomstige toepassing verklaard. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel I, onderdeel F.

Artikel III (Overgangsrecht artikel bij 26a Aw en 14a Wnr)

Dit onderdeel bevat het overgangsrecht bij de regeling inzake doorgifte via de kabel of langs andere weg. Het bepaalt dat de gewijzigde regeling inzake doorgifte pas na verloop van vier jaar na de implementatietermijn van toepassing is op ten tijde van het in werking van de artikel 26a en

14a Wnr bestaande licentieovereenkomsten ten aanzien van doorgifte als bedoeld in artikel 26a Aw en 14a Wnr. Het streven is om de artikelen 26a Aw en 14a Wnr in werking te laten treden op de datum waarop de richtlijn moet zijn geïmplementeerd: 7 juni 2021.

Artikel IV (Onmiddellijke werking wijzigingen artikel 45d Aw en 4 Wnr)

Om te bewerkstelligen dat filmmakers en uitvoerend kunstenaars die voor de inwerkingtreding van deze wet aanspraak kunnen maken op een vergoeding onder 45d, tweede lid, Aw, aanspraak houden op een vergoeding via de nieuwe regeling is bepaald dat de nieuwe regeling van toepassing is op iedere openbaarmaking. Dit geldt ongeacht de wijze waarop over deze rechten is gecontracteerd. Door te bepalen dat dit artikel onverminderd artikel III geldt, is de regeling voor bestaande licentieovereenkomsten pas van toepassing na het verstrijken van de in artikel III geregelde overgangperiode.

Artikel V (Overgangsrecht bij artikel 47c Aw en 32b Wnr)

Dit onderdeel bevat het overgangsrecht bij bepaling inzake het oorsprongslandbeginsel.

Artikel VI (Inwerkingtredingsbepaling)

Dit onderdeel bevat een gebruikelijke inwerkingtredingsbepaling voor een implementatiewet.

Artikel VII (Citeertitel)

Dit onderdeel stelt een citeertitel vast voor deze wet.

De Minister voor Rechtsbescherming,